

שיחה לעם

רעיון לפרשת השבוע מעובד ע"פ שיחות הרבי מליובאוויטש

לרתום את המוחות לעבודת ה'

אלא התנדבו עגלות שתהיו נושאים אותם בהם" (במדבר רבה יב, טז). כלומר, לולא העגלות - המשכן אינו מושלם, אלא הוא 'פורח באויר'. שהרי מטרת המשכן היא שישמש כ'אוהל מועד', שינדוד עם ישראל בכל מסעיהם. וכל זמן שלא ניתן להוביל אותו ממקומו, הרי זה כאילו בנייתו לא הסתיימה. הבאת העגלות היתה בשביל לשאת את המשכן, ובכך גם 'נגמרה' עשיית המשכן. לפי זה יש לומר, שהעגלות היו כמו חלק מהמשכן², כיוון שהם השלימו את בנייתו. לפיכך, כשם שבמשכן עצמו, לא היה משהו 'סתם' - שלא השתמשו איתו, אלא כל פרט בו היה מנוצל בשלימות ובצורה מקסימלית, כך גם העגלות והשוורים היו חייבים להיות 'מנוצלים' לגמרי³.

למרות שחלקי המשכן היו כבדים מאוד, הרי בשביל לנייד אותם היה מספיק בדיוק שש עגלות במידות אלו, ושתיים-עשרה שוורים. כך נוצלו כל כוחותיהם של השוורים בצורה מקסימלית. אם היו מוסיפים במידת העגלות או במספר השוורים, למרות שזה היה מקל את טרחת המשא, הרי אז העגלות והשוורים לא היו מנוצלים לגמרי, שהרי היה ניתן לשאת את המשכן גם ללא התוספת. זו הסיבה אם כן, שהנשיאים הסתפקו בתרומת שש עגלות ושניים-עשר שוורים בלבד. כיוון שכמות זו התאימה בדיוק לצורך נשיאת המשכן, וכל תוספת הייתה 'גורעת' מאיכות הניצול של התרומה.

מכאן אפשר ללמוד לקח והוראה בעבודת ה':

חז"ל אומרים: "כל מה שברא הקב"ה בעולמו - לא ברא דבר אחד לבטלה" (שבת עז:). כלל זה נכון בכל זמן ובכל מקום, בכל חלק ובכל פרט בבריאה. לכן, כשם שבמשכן היה כל דבר מנוצל עד תום ולא היה בו דבר לבטלה, כך נדרש מכל יהודי לנצל את כל הכוחות והכישרונות שיש לו כדי לעבוד איתם את הקב"ה. על כל אחד לבנות את המשכן הפרטי שבו ולכן עליו להשתמש בכל הכוחות שניתנו לו לשם כך ולא לבזבז אותם חלילה 'לבטלה'. ועלידי שהוא מנצל באופן מקסימלי כל כוח שיש לו וכל זמן פנוי שעומד לרשותו - הרי כוח וזמן זה ממלאים את תפקיד בריאתם ובונים את המשכן אשר בקרבם.

(לקוטי שיחות חלק כח שיחה ב)

מסופר בפרשה על התרומה שהרימו שנים-עשר נשיאי ישראל עבור המשכן. הנשיאים תרמו שש עגלות-משא ושניים-עשר שוורים להובלת העגלות - שני שוורים לכל עגלה (במדבר ז, ב:ג). כל זאת, לצורך הסעת קרשי המשכן, עמודיו, אדניו ועוד, ממקום למקום.

וכאן עולה התמיהה: מדוע תרמו נשיאי ישראל מספר כה זעום של עגלות - כל נשיא חצי עגלה?! האם הם חשבו שבשביל נשיאת כל חלקי המשכן דרושים שש עגלות בלבד? הרי לפי המבואר בגמרא (שבת צ"ט), נשיאת המשכן על העגלות התנהלה בקושי כה גדול עד שהיה צריך להעמיד שומר צמוד להשגיח שהקרשים לא יפלו מהעגלות במהלך המסעות. המטען שהעמיסו על העגלות היה מגיע לגובה רב, ולכן היה על השומר להיות צמוד לעגלה כל זמן המסע, כדי לסדר את הקרשים בכל פעם שהם זזים ממקומם, בשביל למנוע את נפילתם. אם היו יותר עגלות, היה ניתן למנוע את הטרחה הזו¹.

נוסף לכך, תרומה זו נתנו הנשיאים כתיקון על כך שאיחרו את נדבתם בתרומת המשכן (כדברי רש"י שם). כיצד אם כן עלה על דעתם 'להתקמצן' בנדבת ליבם דווקא בתיקון זה? היה מן הראוי, לכאורה, שהנשיאים יתרמו ברוחב-לב, כדי שכל צרכי המשכן יהיו בהרחבה.

הדבר יובן בהקדם דברי הגמרא (שבת שם). הגמרא אומרת שאורך כל עגלה היה חמש אמות ורוחבה שתיים וחצי אמות. לאחר מכן היא שואלת, מדוע היה צריך שהעגלה תהיה במידות אלו ולא פחות מכך? והיא עונה, שאם אורך העגלה היה פחות מחמש אמות, לא היה ניתן להניח בה את הקרשים מפני צרות המקום, ואם הרוחב היה פחות משתיים וחצי אמות, היו הקרשים מתנדנדים ונופלים.

דברי הגמרא לכאורה לא מובנים. הרי מדובר כאן על עגלה קטנטנה כל כך לפי ערך המשא. עגלה שהקרשים הונחו בה אחד על השני והיה חשש ממשי לנפילתם. מדוע אם כן 'מבקשת' הגמרא להקטין את מידתה במקום להגדיל אותה? מכך משמע לכאורה שיש 'עניין' שהעגלות יהיו קטנות ככל האפשר, ולכן המידות שלהם היו רק כפי המוכרח ממש לנשיאת המשכן. לפי זה ניתן לומר, שזוהי גם כן הסיבה שהנשיאים מיעטו במספר העגלות והביאו דווקא שש עגלות, כדלהלן.

למעשה, הבאת העגלות הייתה על-פי עצתם של שש יששכר. הם אמרו לנשיאים: "משכן שעשיתם פורח הוא באויר,

² ראה במדבר יב, יז: "מפני מה לא הביאו חציין עגלות וחציין שוורים? מפני שהיו יראים שמה ימות ורוח של אחד מהם או שמה תשבר עגלה של אחת מהם - ונמצא אותו השבט אין לו חלק במשכן". וראה שם פייסקה ח"י, שמשא לא רצה לקבל אותם בתחילה, מפני שחשש "שמה אחת מן העגלות נשברה או אחד מן השוורים מת ונמצא קרבן של נשיאים פסול. אמר לו הקב"ה... שיהיו קיימים לעולם". כלומר, לעגלות ולשוורים היה דין של קרבן ממש, וכפי שמשיך שם שהקריבו אותם לאחר מכן. וי"ל שהם נחשבו 'קרבן' משום שהם גמרו את עשיית המשכן. כשם שחינוך המזבח היה על-ידי הקרבנות שהקריבו עליו, בדומה לכך, 'קרבן' זה 'חנך' ו'גמר' את המשכן (ראה צפנת-פענח השלמה דף י').
³ יש להעיר מלשון הפסוק "והמלאכה הייתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר" (שמות לו, ז), כלומר, שישאל תרמו יותר מן הדרוש למלאכת המשכן. אך בודאי גם הותר מתרומות ישראל, לא נשאר לבטלה אלא השתמשו בו לצורכי המשכן (ראה רמב"ן שם פס' ג'). וראה עוד ברש"י (שבת קב:): "אין עניות במקום עשירות - לא עשו דבר בצמצום אלא הכל מתחלתן דיים והותר" [זאת לפי הדעה שהתוספת המיותרת הייתה במלאכת המשכן ולא בנדבת ישראל]. אך 'מותר' זה - הדרך להותרו, כדי שיהיה במלאי לצורך החלפה אם ישבר או יקרע אותו דבר, אבל לא הותרו תם ללא צורך. וכן מוכח מלשון רש"י (שם מט:): "היו עושי די לא פחות ולא יותר מן הצורך" (ראה רש"י שם).

¹ [בפרשה מסופר, ששתי עגלות נועדו לשאת את היריעות שהיו בגג המשכן ואת הקלעים שהקיפו את אוהל מועד, וארבעת העגלות האחרות נשאו את כל הקרשים, העמודים והאדנים שהיו במשכן ובאוהל מועד. רק לשם דוגמה: משקלם של אדני הכסף בלבד היה 100 כיכר - בערך 4800 קילו (בכל כיכר היו 3000 שקלים, וכל סלע/שקל של תורה הוא במשקל 16 גרם - ראה שיעור ציון בסופו, שחכמים הוסיפו על הסלע חמישית וקצת הוא במשקל 19.2 גרם). זאת מלבד 65 אדני הנחושת (כל אחד במשקל כיתר), 48 קרשים גדולים (באורך 4.8 מטר, ברוחב 72 ס"מ ובעובי 48 ס"מ), 69 עמודים גבוהים ועוד].